

191

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

VETERINARIYA PROTOZOLOGIYASI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 840000 – Veterinariya

Mutaxassisligi: 70840303 - Hayvonlarning parazitlar va yuqumli kasalliklari

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya profilaktikasi va davolash fakulteti
 70840303 - Hayvonlarning parazitlar va yuqumli
 kasalliklari mutaxassisligi

Fan nomi:	<i>Veterinariya protozoologiyasi</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	VP1108
Yil:	1
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Magistratura
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	40
Laboratoriya mashg'ulotlari	40
Seminar	—
Mustaqil ta'lim	120
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Magistrlarga hayvon va parrandalar orasida uchraydigan protozooz kasalliklarni, ularning qo'zg'atuvchilarini, rivojlanishini, epizootologiyasini, klinik belgilarini, tashxis qo'yish usullarini, davolash, oldini olish va qarshi kurash choralarini o'rgatish hamda ularni amaliyotda tadbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Parazitologiya
2.	Zoologiya
3.	Hayvonlar anatomiyasi
4.	Hayvonlar fizologiyasi

Ta'lim natijalari (TN)

	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Hayvon va parrandalar orasida uchraydigan umumiy protozooz kasalliklari qo'zg'atuvchilarining morfologik, biologik va ekologik xususiyatlarini, yuqish yo'llari va manbalarini, tashuvchilari xo'jayinlarida

	rivojlanishini, kasalliklarning kechishini va tarqalishi haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Protozooz kasalliklar keltiradigan iqtisodiy va ijtimoiy zararlarini, har bir qo'zg'atuvchikeltirib chiqaradigan kasallikni aniqlash, davolash, oldini olish usullari bilishlari lozim;
TN3	Protozooz kasalliklarga laboratoriya va dala sharoitida tashxis qo'yishni, parazitologik yorib ko'rishni, nozik surtma, majag'langan surtma tayyorlash, serologik, allergik va boshqa parazitologik tekshirish usullari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Tashxis qo'yish va davolashda ishlatiladigan asbob uskunalar, reaktivlar, davolash vositalari va preparatlardan samarali foydalanishni bilishi kerak;
	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>
TN5	Protozooz kasalliklar qo'zg'atuvchilarining turlarini, ularning sistematikadagi o'rnini, kasallik qo'zg'atuvchilarini bir-biridan morfologik va anatomik topografiyasini aniqlay oladi;
TN6	Parazitologik tekshirish usullarini bir-biridan farqlash va parazitlarga qarshi kurash olib borishni farqlay oladi;
TN7	Chorvachilik xo'jaliklari va yaylovlarning geografik-iqlim sharoiti va epizootik ahvolini tahlil qilish, bir hujayrali sodda parazitlarni yashash joylarini, inson va hayvonlarga etkaziladigan zararini aniqlay oladi;
TN8	Protozooz kasalliklarning mavsumiyligi, tarqalish xususiyatlari, protozooz kasalliklarni oldini olish, xo'jalikni sog'lomlashtirish hamda qarshi kurashish tadbirlarini o'tkazishni biladi.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	"Veterinariya protozoologiyasi" faniga kirish.
M2	Piroplazmidozlarning morfologiyasi va biologiyasi.
M3	Piroplazmidozlar diagnostikasi.
M4	Qoramol piroplazmozi.
M5	Qoramol piroplazmozi.
M6	Otlar piroplazmozi.
M7	Cho'chqa va it piroplazmozi.
M8	Qoramollar teyleriozini diagnostikasi va oldini olish choralari.
M9	Qoramollar teyleriozini diagnostikasi va oldini olish choralari.
M10	Qo'y va echkilarning piroplazmidozlari.
M11	Otlar nuttaliyozini diagnostikasi va oldini olish choralari.
M12	Hayvonlar eymeriozi (koksidiyozlar).
M13	Hayvonlar eymeriozi (koksidiyozlar).
M14	Itlarning toksoplazmozi va sistozosporozlarini diagnostikasi va oldini olish tadbirlari.

M15	Sarkotsistoz va benzoitiozini diagnostikasi va oldini olish choralari.
M16	Qoramol trixomonozi diagnostikasi va oldini olish tadbirlari.
M17	Ot, tuya va eshaklarning tripanosomozlarini (su-auru, qochiruv kasalligi) diagnostikasi va oldini olish tadbirlari.
M18	It leyshmaniozi va parrandalarning gistomonozi diagnostikasi va oldini olish tadbirlari.
M19	Qoramol va qo'y anaplazmozi diagnostikasi va oldini olish choralari
M20	Parranda borrelioz (spiroxetoz)
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Protozozlarning umumiy tavsifi, sistematikasi.
A2	Protozoy kasallik qo'zg'atuvchilarni morfologiyasi va biologiyasi.
A3	Protozoy kasallik qo'zg'atuvchilarni morfologiyasi va biologiyasi.
A4	Otlarning piroplazmozini diagnostikasi va davolash muolajalari.
A5	Cho'chqalarning piroplazmozini diagnostikasi va davolash muolajalari.
A6	Itlarning piroplazmozini diagnostikasi va davolash muolajalari.
A7	Qoramollar eymeriozi diagnostikasi va davolash muolajalari
A8	Qo'y va echki eymeriozi diagnostikasi va davolash muolajalari.
A9	Quyvon eymeriozi diagnostikasi va davolash muolajalari.
A10	Itlarning sistozosporozining diagnostikasi va davolash muolajalari.
A11	Qoramol sarkosistozining diagnostikasi va davolash muolajalari.
A12	Qo'y sarkosistozining diagnostikasi va davolash muolajalari.
A13	Tripanosomozlar qo'zg'atuvchilarni morfologiyasi va biologiyasi.
A14	Su-auru va qochiruv kasalligining diagnostikasi va davolash muolajalari.
A15	Itlarning leyshmaniozining diagnostikasi, davolash, oldini olish va qarshi kurashish tadbirlari.
A16	Toksoplazmoz kasallik qo'zg'atuvchisining sistematikasi, anatomo-morfologiyasi, biologiyasi va differentsial diagnostikasi.
A17	Cho'chqa balantidiozining diagnostikasi, davolash, oldini olish va qarshi kurashish tadbirlari.
A18	Qoramol anaplasmozlarining diagnostikasi, davolash, oldini olish va qarshi kurashish tadbirlari.
A19	Qo'y anaplasmozlarining diagnostikasi, davolash, oldini olish va qarshi kurashish tadbirlari.
A20	Parranda borrelioz (spiroxetoz) ning diagnostikasi, davolash, oldini olish va qarshi kurashish tadbirlari.
Mashg'ulotlar shakli: laboratoriya mashg'ulotlar (L)	
L1	Iksodid (yaylov) kanalarini sistematikasi, morfologiyasi va biologiyasi.
L2	Iksodid (yaylov) kanalarini – piroplazmidioz kasallik qo'zg'atuvchilarining tashuvchilari va tarqatuvchilari.
L3	Yaylov kanalarini laboratoriya sharoitida aniqlash usullari.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 - avgustdagi 1 - sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish" kafedrasining 2024 yil 26 - avgustdagi 1 - sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani

Sh. Qurbanov

Kafedra mudiri

A. Daminov

Tuzuvchilar

A. Daminov

K. Urokov

- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- **v) 3 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- **g) quyidagi hollarda talabning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	Daminov A.S. – “Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish” kafedrası mudiri, professor v.f.d. Urokov K.X. – “Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish” kafedrası assistenti v.f.f.d., PhD
E-mail:	a.daminov1960@mail.ru.
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish” kafedrası
Taqrizchilar:	1. O'roqov S.X. - Sharof Rashidov nomidagi SamDU “O'simliklar fiziologiyasi va mikrobiologiya” kafedrası professori, biologiya fanlari doktori. 2. Isayev J.M. - Veterinariya ilmiy-tadqiqot instituti “Gelmintologiya” laboratoriyasi mudiri, veterinariya fanlari bo'yicha falsafa doktori., PhD.

L4	Yaylov kanalarini laboratoriya sharoitida aniqlash usullari.
L5	Hayvon tiriklik paytida protozoy kasallik qo'zg'atuvchilarni laboratoriya sharoitida aniqlash usullari (nozik surtma, qalin surtma va majag'langan surtma tayyorlash texnikasi).
L6	Hayvon tiriklik paytida protozoy kasallik qo'zg'atuvchilarni laboratoriya sharoitida aniqlash usullari (nozik surtma, qalin surtma va majag'langan surtma tayyorlash texnikasi).
L7	Protozoy kasalliklarida mikroskopik tekshirish usullari (sodda parazitlarni tirik holida tekshirish).
L8	Protozoy kasalliklarida mikroskopik tekshirish usullari (sodda parazitlarni tirik holida tekshirish).
L9	Protozoy kasalliklarida serologik tekshirish usullari (RA,RSK, BHAR, Formalin reaksiyasi).
L10	Protozoy kasalliklarida serologik tekshirish usullari (RA,RSK, BHAR, Formalin reaksiyasi).
L11	Protozooz kasalliklarda hayvonlarni parenximatoz organlarini diagnostikasi.
L12	Protozooz kasalliklarda hayvonlarni parenximatoz organlarini diagnostikasi.
L13	Protozooz bilan kasallangan hayvonlar qonini gematologik tekshirish.
L14	Protozooz bilan kasallangan hayvonlar qonini gematologik tekshirish.
L15	Protozooz bilan kasallangan hayvonlar qonini biokimyoviy tekshirish.
L16	Protozooz bilan kasallangan hayvonlar qonini biokimyoviy tekshirish.
L17	Hayvon o'lgandan so'ng protozoy kasallik qo'zg'atuvchilarni laboratoriya sharoitida aniqlash usullari.
L18	Protozoy kasalliklarida poatologik materiallar yig'ish, fiksatsiya qilish va veterinariya laboratoriyasiga jo'natish usullari va texnikasi.
L19	Protozoy kasalliklarida poatologik materiallar yig'ish, fiksatsiya qilish va veterinariya laboratoriyasiga jo'natish usullari va texnikasi.
L20	Laboratoriya tahlillarini umumlashtirish.

Mustaqil ta'lim (MT)		
MT	Amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajarish	120 soat
1.	Transmissiv invazion kasalliklari	6 soat
2.	Trasmissiv bo'lmagan invazion kasalliklar	6 soat
3.	Protozoalarning sistematikasi, morfologiyasi va bioekologiyasi	6 soat
4.	Piroplazmidozlarga zamonaviy tashxis qo'yish usullari	6 soat
5.	Juft tuyoqli hayvonlarning piroplazmidozlari	6 soat
6.	Toq tuyoqli hayvonlarning piroplazmidozlari	6 soat
7.	Chorva mollarining babezidozlari	6 soat

8.	Sarkoizosporidioz va izisporidiozlar	6 soat
9.	Parranda borrelioz	6 soat
10.	Chorva mollarinin teyleriozlar	6 soat
11.	Otlar nuttaliozi	6 soat
12.	Qoramol eymeriozi	6 soat
13.	Qoramol beznoitiozi	6 soat
14.	Hayvonlar toksoplazmozi	6 soat
15.	Cho'chqa balantidiozi	6 soat
16.	Xivchinlilar tomonidan sodir etiladigan kasalliklar	6 soat
17.	Kiprikli tomonidan sodir etiladigan kasalliklar	6 soat
18.	Prokariotlar tomonidan sodir etiladigan kasalliklar	6 soat
19.	Qoramol va qo'ylarning anaplazmozlar	6 soat
20.	Protozoozlarning differensial diagnostikasi	6 soat

Asosiy adabiyotlar

1.	Azimov Dj.A., Yatusovich A.I., Yunusov X.B., Davlatov R.B., Norqobilov B.T., Djabborov Sh.A., Daminov A.S., Oripov A.O., G'afurov A.G'., Yuldashov N.E., Qurbanov Sh.X. "Parazitologiya va invazion kasalliklar". Darslik, "Fan ziyosi" nashriyoti Toshkent, 2024 yil.
2.	Haqberdiyev P.S., Ibragimov F.B. Veterinariya protozoologiyasi va araxnoentomologiyasi". O'quv qo'llanma, "Navro'z" nashriyoti Toshkent, 2020 yil.
3.	Haqberdiyev P.S., Qurbanov Sh.X. Parazitologiya fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari. O'quv qo'llanma, "Optima print plus" nashriyoti Toshkent, 2015 yil.

Qo'shimcha adabiyotlar

1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6.	Эргашев Э.Х., Абдурахмонов Т.А. "Чорва молларининг гельминтозлари"

	Уқув қўлланма, "Мехнат" нашриёти Тошкент, 1992. – 208 бет.
7.	Ятусевич А.И. и др. Паразитология и инвазионные болезни животных. Учебник. Минск. ИВЦ Минфина. 2017 год.
8.	Denis Jacobs, mark Fox, Lynda Gibbons, Carlos hermosilla // Principles of Veterinary Parasitology // Wiley Blackwell, USA, 2016.
Axborot manbaalari	
1.	www.gov.uz
2.	www.lex.uz
3.	www.vetgov.uz
4.	www.ziynet.uz
5.	www.labirint.ru
6.	www.vetjurnal.uz

Talabning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fanning mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;

b) 4 baho olish uchun talabning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fanning mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;